

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců
JUDr. Václava Štencla, MA, a Mgr. Jana Jiráska, Ph.D., ve věci

žalobce: **General Energy, a. s.**, IČO 06935427
sídlem Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno

proti
žalovanému: **Energetický regulační úřad**
sídlem Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí rady žalovaného ze dne 30. 4. 2024, č. j. 19996-14/2022-ERU,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 6. 2023, č. j. 19996-7/2022-ERU, shledal žalobce vinným ze spáchání tří pokračujících přestupků podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, a podle § 91 odst. 1 písm. c) a l) zákona č. 458/2000 Sb., o

podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Přestupků se měl žalobce dopustit tím, že pět svých zákazníků v rozporu s uzavřenou smlouvou informoval o změně způsobu stanovení ceny za dodávku energií a v této souvislosti je poučil o možnosti odstoupit od smlouvy (přestupek dle výroku I. prvostupňového rozhodnutí), a dále jim stanovil vyšší než přípustné zálohy (přestupek dle výroku II. prvostupňového rozhodnutí) a u jiných 42 zákazníků neprovedl řádné/mimořádné vyúčtování do 15 dnů ode dne uskutečnění zdanitelného plnění (přestupek dle výroku III. prvostupňového rozhodnutí). Za tyto přestupky uložil žalovaný žalobci pokutu ve výši 1 020 000 Kč a povinnost k náhradě nákladů řízení ve výši 1 000 Kč. Rada žalovaného následně rozhodnutím ze dne 30. 4. 2024, č. j. 19996-14/2022-ERU, na základě rozkladu žalobce prvostupňové rozhodnutí změnila, a to tak, že u přestupků dle výroku I. a II. prvostupňového rozhodnutí vypustila jeden dílčí útok (nově se tedy těchto přestupků měl žalobce dopustit pouze ve vztahu ke čtyřem zákazníkům) a snížila pokutu na částku 920 000 Kč. Ve zbytku rada rozklad zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

II. Stanoviska účastníků řízení

2. Žalobce se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení, potažmo upuštění od trestu nebo jeho snížení. Namítá, že přestupek dle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele nespáchal, neboť Všeobecné obchodní podmínky mu umožňovaly jednostrannou změnu způsobu stanovení ceny dodávky energií a příslušné ustanovení nebylo v rozporu s žádnou právní normou, případně s publikovanými stanovisky a rozhodovací praxí žalovaného. Žalobce mohl jen stěží tušit, že k posunu (zprísňení) v legislativě a rozhodovací praxi žalovaného dojde. K předmětné změně přistoupil v přesvědčení, že je k tomu oprávněn. V souladu s Všeobecnými obchodními podmínkami i zákonem byli rovněž zákazníci vyrozuměni o změně způsobu výpočtu ceny za dodávky energií. Žalobce nenaplnil znaky § 4 zákona o ochraně spotřebitele a ani jednu z taxativně vyjmenovaných praktik v přílohách I a II. Nenaplnil ani znaky klamavého konání dle § 5 odst. 1 tohoto zákona. Uložení sankce za toto jednání je výrazně represivní. Cena dodávky byla stanovena na základě důvodného předpokladu, že na změnu způsobu výpočtu ceny dodávky měl žalobce právo, proto ani v případě stanovení zálohových plateb nedošlo ke spáchání přestupku. Neprovedení včasného vyúčtování bylo způsobeno neočekávanými a jedinečnými vnějšími okolnostmi. V důsledku nesystémových a překvapivých legislativních (daňových) změn, které nedokázal žalobcem používaný systém promítnout, bylo možné vyúčtování s korektními hodnotami zpracovat až po 3 měsících. Vzhledem k mimořádným skutečnostem a nízké společenské škodlivosti by nemělo být toto jednání posouzeno jako přestupek, případně by měla být uložena pokuta podstatně nižší. Žalovaný řádně nevypořádal skutečnost, že výsledek hospodaření žalobce po zdanění ke dni 31. 12. 2021 byl záporný (- 65 842 000 Kč). Žalobce nesouhlasí s tím, že pokuta není likvidační. Právě výjimečná situace na trhu s komoditami žalobce vedla k ukončení činnosti obchodníka s elektřinou a plynem. Uložená pokuta je vysoká a vybočuje z rozhodovací praxe žalovaného. Žalobce patřil mezi menší dodavatele, v současnosti již nedodává energii spotřebitelům, nemůže se dopouštět dalších útoků, není recidivistou, a proto je podle něj pokuta výrazně represivní a extenzivní.
3. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí a navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Dodává, že žalobce měl uzavřeny smlouvy s pevně stanovenou cenou pro dané

období tak, že se cena za dodávku energií stanovovala jedenkrát ročně, nejpozději k 15. prosinci předcházejícího kalendářního roku. Žalobce nemohl cenu libovolně měnit a nebyl oprávněn ani informovat zákazníky o možnosti odstoupit od smlouvy v případě nesouhlasu se změnou výše ceny. Zákazníci byli klamavě informováni o změně ceny za dodávky energií a agresivně manipulováni k odstoupení od smlouvy. Jednalo se o klamavé konání podle § 5 zákona o ochraně spotřebitele. Žalobce si zároveň musel být vědom toho, že není oprávněn zvýšit dotčeným zákazníkům zálohy. Žalovaný nemá za to, že by se legislativní úprava vyúčtování měnila často, a na čtyřměsíční zpoždění s vyúčtováním navíc nemohly mít namítané změny podstatný vliv. V tomto případě byla naplněna i materiální stránka přestupku, neboť neprovedením řádného a včasného vyúčtování žalobce připravil zákazníky o možnost seznámit se se skutečným množstvím spotřebovaných energií i se skutečnou cenou. V případě, že vznikl přeplatek, došlo i k zásahu do jejich majetkové sféry. Ani námitky týkající se pokuty nepovažuje žalovaný za důvodné. Pokuta není nepřiměřená ani likvidační a je výsledkem komplexní úvahy při zohlednění všech skutkových okolností. Rozhodnutí, na která žalobce odkazuje, se týkala odlišných jednání. V jiném rozhodnutí žalovaný stanovil vyšší pokuty i za nižší počet dílčích útoků.

III. Posouzení věci krajským soudem

4. Krajský soud v Brně na základě včas podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále „s. ř. s.“), a řízení předcházející jeho vydání. Soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Při rozhodování vycházel z obsahu správního spisu, nad jehož rámec nebylo potřeba provádět dokazování. Soud neprováděl dokazování potvrzením o provedení transakce, které by mělo prokázat tvrzení žalobce o zaplacení uložené pokuty. Jednak prokazovaná skutečnost měla nastat až po vydání napadeného rozhodnutí (netýká se tedy rozhodného skutkového stavu), jednak toto žalobní tvrzení nečiní žalovaný sporným.
5. Jádrem sporu, který se týká dvou ze tří pokračujících přestupků, o nichž bylo rozhodnuto výroky I. a II. prvostupňového rozhodnutí, je otázka, zda žalobce byl oprávněn jednostranně změnit cenu za dodávku energií. Pokud by tomu tak totiž bylo, jeho jednání spočívající v informování o změně způsobu stanovení ceny za dodávku energií, poučení o možnosti odstoupit od smlouvy a stanovení vyšších záloh by nenaplněovalo skutkové podstaty přestupků podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele a podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona.
6. Všichni dotčení zákazníci měli se žalobcem uzavřenu smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny (respektive elektřiny a plynu) dle produktových podmínek PREMIUM, které byly ke smlouvě připojeny a v nichž je uvedeno, že jsou nedílnou součástí smlouvy. Tyto produktové podmínky dále uvádí, že „[c]ena je u produktu stanovena 1x ročně, nejpozději k 15. 12. předcházejícího kalendářního roku“. Stanoví také, že „[v] případě, že si budou ustanovení ve VOP [Všeobecných obchodních podmínkách] a v těchto Produktových podmínkách odporovat, mají přednost ustanovení těchto Produktových podmínek“.
7. Dle čl. IV odst. 2 věty první Všeobecných obchodních podmínek platí následující: „Konečná cena-plyn/elektřina může být Obchodníkem jednostranně upravena změnou Ceníku, s tím, že tato změna musí být Zákazníkovi ze strany Obchodníka současně oznámena ve smyslu § 11a

odst. 1 a 5 Energetického zákona nejméně 30 dní přede dnem nabytí účinnosti nového Ceníku.“ Další věty tohoto ustanovení stanoví podrobnosti týkající se tohoto oznámení a možnost změnit tímto způsobem i jiné smluvní podmínky.

8. Krajský soud má ve shodě se žalovaným za to, že citované ustanovení Všeobecných obchodních podmínek odporuje ustanovení Produktových podmínek PREMIUM, které výslovně stanoví, že cena je u produktu stanovena 1x ročně, nejpozději k 15. 12. předcházejícího kalendářního roku. Jelikož mají Produktové podmínky přednost před ustanoveními Všeobecných obchodních podmínek, nebyl žalobce oprávněn přistoupit k jednostrannému zvýšení ceny za dodávku energií v průběhu kalendářního roku s odkazem na čl. IV. odst. 2 Všeobecných obchodních podmínek.
9. Citovaná ustanovení Produktových podmínek jsou zcela jasná (navíc by v případě nejednoznačnosti musela být vykládána ve prospěch zákazníků s ohledem na § 1812 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), včetně jejich výslovně sjednané přednosti před ustanoveními Všeobecných obchodních podmínek. Soud proto souhlasí se žalovaným také v tom, že si žalobce této skutečnosti musel být vědom a jednal úmyslně v rozporu se sjednanými pravidly, tj. záměrně klamavě. Soud souhlasí také s hodnocením, že jednání žalobce ve svém souhrnu představovalo agresivní manipulaci. Žalobce totiž vyvolal dojem, že zákazníci mají pouze dvě možnosti – přistoupit na zvýšenou cenu, nebo od smlouvy odstoupit, což by pro žalobce bylo taktéž výhodné, neboť by se tím vyvázal z povinnosti dodávat energie za nižší cenu.
10. Argumentace žalobce, že v roce 2021 nemohl tušit, že dojde k posunu (zpřísnění) v legislativě a v rozhodovací činnosti žalovaného, je účelová. Ani zákonodárce, ani žalovaný nijak neposunuli význam smluvního ujednání o stanovení ceny jednou za rok, k němuž se žalobce nejen zavázal, ale které také sám do formulářového znění Produktových podmínek včlenil, aniž to jeho zákazníci mohli ovlivnit (viz § 1798 a násl. občanského zákoníku). Jednání žalobce není podle názoru soudu výsledkem legitimní interpretace smluvních ujednání, nýbrž cíleného zneužití ustanovení Všeobecných smluvních podmínek, které nebylo pro danou situaci s ohledem na přednost Produktových podmínek použitelné, a to ve snaze přenést na spotřebitele negativní ekonomické důsledky spojené s mimořádným vývojem na trhu (což nutně spadá do podnikatelského rizika žalobce).
11. Byť jednání žalobce není uvedeno v příloze č. 1 zákona o ochraně spotřebitele, tato skutečnost neznamená, že by se nejednalo o klamavou obchodní praktiku. Jednání uvedené v této příloze představuje klamavé obchodní praktiky za všech okolností. Za klamavé je však nutno označit i jiné praktiky splňující kritéria uvedená v § 5 a § 5a zákona o ochraně spotřebitele. Soud se přitom shoduje s hodnocením žalovaného, že jednání žalobce představuje klamavé konání dle § 5 odst. 1 citovaného zákona, neboť žalobce svým zákazníkům sdělil věcně nesprávnou (tedy nepravdivou) informaci o zvýšení ceny dodávek energií, což je mohlo vést k rozhodnutí ohledně „koupě“ (v daném případě ohledně přistoupení na jednostranné zvýšení ceny), které by jinak neučinili.
12. Nebyl-li žalobce oprávněn jednostranně změnit cenu za dodávku energií, nebyl ani oprávněn stanovit svým zákazníkům vyšší zálohy odpovídající této nepřípustné změně ceny. Závěry žalovaného o spáchání přestupků dle výroků I. a II. prvostupňového rozhodnutí ve vztahu ke čtyřem zákazníkům (tj. ve smyslu změny provedené napadeným rozhodnutím) jsou proto v souladu se zákonem.

13. Žalobce dále zpochybňuje spáchání přestupku dle výroku III. prvostupňového rozhodnutí, respektive se snaží své jednání ospravedlnit mimořádnými okolnostmi a poukázat na jeho nízkou společenskou škodlivost. Jelikož však žalobce nijak nereaguje na argumenty, jimiž tvrzení o mimořádnosti okolností a nízké společenské škodlivosti vyvrátila již rada žalovaného v napadeném rozhodnutí, nejsou žalobní námitky způsobilé zpochybnit důvody napadeného rozhodnutí. Krajský soud proto uvádí pouze v základních bodech, proč se shoduje s radou žalovaného v tom, že tvrzení žalobce nemohou vyvrátit závěr, že jednání žalobce popsané ve výroku III. prvostupňového rozhodnutí je přestupkem.
14. Zaprvé, právní úprava vyúčtování se neměnila často, nýbrž k 1. 7. 2016 a následně až k 1. 1. 2022. Zadruhé, ostatní legislativní změny (v oblasti energetické a daňové) neospravedlňují neprovedení řádného nebo mimořádného vyúčtování zákazníkům v zákonné lhůtě, neboť žalobce jakožto profesionál v daném odvětví musí být dostatečně vybaven na to, aby je byl schopen neprodleně implementovat, stejně jako všichni ostatní podnikatelé v témže odvětví. Zatřetí, žalobce svá tvrzení o chybě v jím používaném softwaru nedoložil (i kdyby však bylo tvrzení žalobce pravdivé, nezbavovalo by jej to odpovědnosti za přestupek, pouze by se mohl vůči svému dodavateli softwaru domáhat náhrady škody, která může spočívat mimo jiné také v úhradě pokuty za daný přestupek). Začtvrté, prodlení s vyúčtováním v průměru o 4 měsíce je společensky škodlivé, a to nikoliv zanedbatelně, neboť po celou tuto dobu žalobce nejenže neposkytuje řádné informace o spotřebě a ceně energií, ale v případě nevyplacení přeplatků vzniká zákazníkům také materiální škoda (ti tímto způsobem nedobrovolně a zdarma úvěrují hospodářskou činnost žalobce). Zapáté, společenská škodlivost nemůže být u tohoto přestupku nízká také proto, že se žalobce dopustil celkem 42 dílčích útoků.
15. Pokud jde o námitky směřující proti výši pokuty, uvádí soud, že určení konkrétní výše pokuty je zásadně otázkou správního uvážení. Soudní přezkum je tak velmi omezený, jelikož podrobit volné správní uvážení soudnímu přezkumu při hodnocení zákonnosti lze jen potud, překročil-li správní orgán zákonem stanovené meze tohoto uvážení, vybočil-li z nich nebo volné uvážení zneužil. Úkolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002-46, ze dne 25. 1. 2023, č. j. 3 As 258/2021-30, nebo ze dne 2. 11. 2022, č. j. 2 As 294/2021-54).
16. Zároveň je smyslem pokuty, aby negativně zasáhla do ekonomické situace pachatele, měla by být tedy pro pachatele poznatelnou sankcí. Měla by být jak individuální, tak generální prevencí dalších protiprávních jednání. Limitem zásahu do ekonomické sféry však je, že uložená pokuta nesmí být likvidační. Nesmí být tedy tak nepřiměřená osobním a majetkovým poměrům pachatele v tom směru, že by mu byla způsobila sama o sobě přivodit platební neschopnost, dostat jej do existenčních potíží či ho donutit ukončit podnikatelskou činnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133). To, že tomu tak v nyní projednávané věci není, potvrzuje sám žalobce. Tvrdí totiž, že k ukončení jeho hospodářské činnosti vedla výjimečná a mimořádně turbulentní situace na trhu s komoditami. Tomu ostatně odpovídá i zjištění žalovaného, že licence na obchod s elektřinou a plynem byla žalobci ukončena již 15. 11.

2022. Uložená pokuta, kterou žalobce uhradil až s odstupem času, tedy zjevně nebyla (a už vůbec ne sama o sobě) důvodem ukončení podnikatelské činnosti žalobce.

17. Tvrzení žalobce o vybočení z rozhodovací praxe rada žalovaného vyvrátila již v napadeném rozhodnutí a žalobce na tuto argumentaci rady nijak nereaguje. Krajský soud proto opět pouze ve stručnosti shrnuje, že na základě pouhých údajů o výši pokuty a počtu dílčích útoků přestupků ve dvou případech nelze činit závěry o ustálené správní praxi žalovaného. Kromě toho, že žalovaný naopak poukázal na jiné případy, kdy byla za nižší počet dílčích útoků uložena vyšší pokuta, porovnávání pouhých dvou údajů bez znalosti konkrétních okolností případů nemá žádnou vypovídací hodnotu. Podstatná je totiž mimo jiné povaha a závažnost protiprávního jednání.
18. Namítá-li žalobce nezohlednění záporného výsledku hospodaření po zdanění ke dni 31. 12. 2021, pak je nutno uvést, že žalobce v přestupkovém řízení nepoukázal na žádné aspekty svých majetkových poměrů, které by byly relevantní pro posouzení přiměřenosti ukládané pokuty. Netvrdil ani neprokazoval svou nepříznivou ekonomickou situaci, a to přesto, že ve vyrozumění o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ze dne 1. 2. 2023 žalovaný žalobce informoval, že bude přihlížet k jeho majetkovým poměrům, které bude posuzovat mimo jiné na základě údajů doložených samotným žalobcem. Žalovaný proto nepochybil, jestliže přihlédl toliko k veřejně dostupným informacím, tj. výkazu zisku a ztráty ke dni 31. 12. 2021. Tato listina sama o sobě neproказuje komplexní ekonomickou situaci podnikatelského subjektu, proto nelze považovat za pochybení, že údaje v ní obsažené žalovaný nepodrobil detailní analýze a přihlédl primárně k tomu, že žalobce dosáhl v roce 2021 tržeb za prodej zboží ve výši 151 700 000 Kč a čistého obrátu ve výši 155 984 000 Kč. Ve světle těchto údajů se skutečně nejvíce uložená pokuta ve výši 920 000 Kč, bylo-li možné za dané přestupky uložit pokutu až do výše 15 000 000 Kč, jako zcela zjevně nepřiměřená. Nelze přisvědčit žalobci v tom, že by snad žalovaný mohl jeho majetkové poměry hodnotit odlišně toliko na základě skutečnosti, že zároveň byl ke dni 31. 12. 2021 jeho výsledek hospodaření záporný (- 65 842 000 Kč) nebo že přidaná hodnota z obchodní činnosti byla záporná. Tyto údaje samy o sobě o majetkových poměrech žalobce nevypovídají a neplyne z nich, že by uložená pokuta byla nepřiměřená či dokonce likvidační. Ostatně sám žalobce uvádí, že pokutu uhradil, a to až poté, co ukončil své ekonomické aktivity. Soud je proto toho názoru, že žalovaný uložil pokutu v rámci zákonných mantinelů a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu. Žalobce naproti tomu nikterak neproказal, že by sankce byla uložena ve zjevně nepřiměřené výši a sama o sobě mu způsobila existenční problémy. Nebyly proto dány podmínky ani pro zrušení napadeného rozhodnutí v této části pro nezákonnost, ani pro snížení pokuty nebo upuštění od ní.

IV. Shrnutí a náklady řízení

19. Krajský soud na základě shora provedeného posouzení neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl ve smyslu § 78 odst. 7 s. ř. s. Soud nevyhověl ani návrhu na upuštění od pokuty nebo její snížení, neboť pro to nebyly splněny zákonné podmínky stanovené v § 78 odst. 2 s. ř. s.
20. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce

nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 15. ledna 2025

Mgr. Petr Šebek v. r.
předseda senátu